
TREBALL FINAL DE GRAU EN
ANTROPOLOGIA SOCIAL I
CULTURAL

DE L'ANIMAL HUMÀ A
L'ANIMAL NO HUMÀ.

Experiències i representacions en una
protectora d'animals.

GUILLEM PÉREZ VILLANUEVA

guillempv10@gmail.com

Curs 2015/2016

TUTOR: Carles Siches Cuadra

Resum: En la present investigació es pretén analitzar les experiències, representacions i autorepresentacions en el tracte animal dins d'un context de cura i atenció en una protectora d'animals de Barcelona. Mitjançant el treball de camp, i sobretot, les dades etnogràfiques, es reflexiona i es porta a terme un recorregut per l'experiència del treballador, voluntari i col·laborador de la protectora en la seva tasca i vivència dins d'aquesta. I, alhora, com es (re)construeix el significat "d'animal de companyia", on les vivències personals de cada individu són posades en escena en la protectora, creant un seguit de dinàmiques socials, unes dinàmiques que es veuen establertes dins d'un context més ampli: les limitacions socials en les que un no pot desenvolupar-se, segons la perspectiva de la comunitat, adequadament. Recorrent les aportacions teòriques de l'etnozologia, les nocions de "comunitat", "ecologia urbana" i les perspectives de l'antropologia de l'afectivitat, ens permeten establir un nexa entre el conjunt de discursos i pràctiques socials.

Paraules clau: etnografia - protectora d'animals - animals de companyia - vincle social - alteritat - comunitat - voluntariat - maltractament i abandonament - dinàmiques socials

ÍNDEX

1.	Introducció	2
2.	Perspectives teòriques.....	3
3.	Aspectes metodològics.....	5
4.	"Animals de companyia" i motius per accedir a una protectora d'animals.....	6
5.	L'escenificació del voluntari.....	8
5.1	Tipus de voluntaris.....	9
5.2	La influència dels animals de companyia en la feina de voluntariat.....	11
6.	Dinàmiques socials de convivència	12
7.	La representació del vincle social.....	14
8.	Els efectes en el tracte animal	16
8.1	El cansament com a forma d'experiència	16
8.2	Les limitacions socials.....	17
9.	Apunts finals com a conclusió.....	20
10.	Bibliografia	22
	<i>Annex</i>	25
1.	<i>Perfil social entrevistats</i>	25
2.	<i>Organització interna</i>	26
3.	<i>Informes</i>	29
4.	<i>El cas d'en Yembe i Miró</i>	33
5.	<i>Imatges i discursos</i>	37

DE L'ANIMAL HUMÀ A L'ANIMAL NO HUMÀ. EXPERIÈNCIES I REPRESENTACIONS EN UNA PROTECTORA D'ANIMALS¹

1. INTRODUCCIÓ

El context animalista se'ns mostra com un conjunt d'idees abocades a la protecció, ajuda, i lluita en contra de tot aquell factor susceptible d'arremetre contra la integritat de les altres espècies. La generalització d'aquest context i les profundes ramificacions i temàtiques envers a diversos aspectes relacionats amb els animals són camins molt variats. El moviment animalista, i més concretament el moviment animalista en Espanya, ve de la mà del que es coneix com "nous moviments socials" (Gutiérrez Casas, C., 2008), reconegut com a moviment relacionat amb l'esquerre política i basat, també, en tot aquella posició reprimida i observada com a minoritària. Tot i això, la present investigació no vol centrar l'atenció expressament en aquest àmbit, sinó més aviat, dins d'aquest conjunt d'idees, vol donar compte de la varietat de fets que venen donats a partir de l'experiència de cada individu en relació al vincle social que s'ha edificat amb una altra alteritat: l'animal no humà².

L'objectiu principal d'aquest treball és analitzar les dinàmiques de convivència, experiències, i les representacions—i autorepresentacions—en el tracte animal sorgides en els treballadors, voluntaris i col·laboradors d'una protectora d'animals dins de la ciutat de Barcelona³. La recerca i hipòtesis bascula, a partir del concepte "d'animal de companyia"⁴, en observar com el fet d'interpretar i tenir una experiència viscuda i narrada de cada treballador i voluntari/col·laborador, la manera de relacionar-se socialment, el propi univers simbòlic, d'actuar, es veu transportada cap a l'àmbit de la protectora d'animals. En definitiva, i com a problemàtica, de crear una

---

¹ Tant el nom de l'entitat com també els noms dels informants i entrevistats s'han modificat o bé es troben en l'anonimat per respectar la confidencialitat de cadascú. S'especifica la posició de l'informant en l'entitat, i els testimonis són extrets de les entrevistes i el diari de camp.

² Entès l'ésser humà com un animal, tot i que sigui vist com un ésser completament diferenciat.

³ Protectora situada per la zona de Collserola, l'accés es fa a través de transport privat o transport públic, que et deixa a prop, i s'ha de caminar costa amunt.

⁴ Animal de companyia entès com un animal domesticat que és conservat amb el propòsit d'acompanyar al cuidador i per al seu benefici. Éssers seleccionats pel comportament, adaptabilitat i interacció amb l'ésser humà.

sèrie de dinàmiques on convergeixen diversos *habitus*, un camp social com a xarxa de relacions socials objectives (polèmiques o no), sotmeses a regulacions tàcites, a pactes pràctics o a estratègies diferenciadores. Tot això, emmarcat dins d'un context més ampli que determina el cansament en aquest ofici: les limitacions socials en les que un no pot desenvolupar-se, segons la perspectiva de la comunitat, adequadament.

Aquest treball ha estat dividit de la següent manera: uns primers dos apartats de perspectives teòriques, per entendre quina influència ha rebut la investigació, i de metodologia, i un apartat final a mode de conclusió; i a continuació, el cos de la recerca:

- “Animals de companyia” i motius per accedir a una protectora d'animals: per entendre el motiu que ha portat a les persones que formen part de la protectora a accedir-hi, dibuixem les motivacions d'aquestes i com es desenvolupen en l'entitat a partir de com es creu què és un animal i com ha de ser cuidat.
- L'escenificació del voluntari: el paper d'aquestes persones i la posada en escena dins de la protectora.
- Dinàmiques socials de convivència: els conflictes i problemàtiques internes i les formes de responsabilitzar-se dins de la protectora.
- La representació del vincle social: quin vincle s'estableix i de quina manera amb els animals.
- Els efectes en el tracte animal: a partir de les narracions dels informants, les repercussions sorgides en el tracte animal, com s'entenen i com s'experimenten.

Per últim, el treball s'estructura amb un annex. Aquest està format per informació complementària, un afegit pel qual es pot ampliar informació i contrastar-la amb la investigació. Tot i així, no és necessari recórrer a ell.

2. PERSPECTIVES TEÒRIQUES

Contrastant la diversa informació, existeix una falta de recerca i d'enfocament per part de l'antropologia envers a la investigació de les relacions amb les altres

espècies, i què susciten aquestes, fet que provoca la dificultat de solidesa teòrica en la temàtica de la present investigació. Bé és cert, i cal esmentar, l'existència d'una realitat antropològica que ha escrit sobre aquesta relació "animal-humà", una posició escrita des de l'antropologia de la "vida animal" o "etnozoològia". Aquesta és considerada com una subdisciplina de l'antropologia que va néixer a EEUU a principis del segle passat. Un estudi transdisciplinari sobre creences, sentiments, comportaments i relacions entre les poblacions humanes i les altres espècies que inclouen els ecosistemes, incloent l'urbà com un nou habitat en la ciutat on les altres espècies també hi conviuen (Abèlés, M., 2000); i també, un estudi sobre quin paper ocupen els animals en la cultura i la lògica que governa les relacions que s'estableixen, aquest animal com un altre, que té un significat que ens configura, que constitueix i acompanya de diverses formes en relacions de poder, simbòliques, de violència, de dominació (Argueta Villamar, A., 1997).

En aquest context, apareixen tres aspectes teòrics inclosos en el present treball: un d'ells bascula en el concepte de "comunitat de sentit"⁵, basada en autors com A.Giddens i J.Habermas (2010), passant per C.Fitó (2010), D.Álvaro (2010), I.Maya Jariego (2004) i G.Noé (2007) a través de Z.Bauman (2006), un concepte que mostra la comunitat com una comunicació on s'articula les diferents pràctiques socials, un món de vida que és universal i particular alhora, on es constitueix un determinat univers cultural, comunitats en la modernitat com a camps socials productors de sentit que "*funcionan a partir de identificaciones culturales: compartir ámbitos de la misma experiencia cultural*" (Fitó, C., 2010).

En aquesta comunitat, l'experiència esdevé un factor important en el desenvolupament d'aquesta: des de l'antropologia de la salut, o directament expressat per François Laplantine (1999), una antropologia de la "malaltia" és important per entendre, com diria A.Kleinman (1998), la narració i l'experiència social del patiment. Una corrent de pensament enfocat en el grup social, en l'experimentació

---

⁵ Comunitats de la modernitat que formen xarxes socials per on circula informació i imatges culturals que, a través dels mitjans de comunicació, influeixen en la imaginació de les persones que estan en el mateix sentit i mateixos objectius locals, "*de manera que sentido y objetivos circulan por redes de sentido de lo local a lo global, y a la inversa, produciendo a la vez más conexiones y nuevas redes de sentido*" (Fitó, C., 2010:32).

de la malaltia—la transformació i representació d'aquesta—, en les tècniques i rituals, en el comportament social i en quines condicions socials es dona tot aquest conjunt, el dibuix del camp de l'individu, dels afectes i sentiments suscitats, la carga simbòlica i les preocupacions.

L'últim aspecte es troba relacionat amb una antropologia de l'afectivitat. Si en la narració de l'individu trobem una sèrie de factors determinants en el procés de vivència en la comunitat, l'antropologia de l'afectivitat de la mà de Antonio Malo Pé (1999), fixarà l'atenció en l'experiència, tant interna com externa, com un punt de referència davant la identificació dels propis sentiments i la seva interpretació; l'experiència afectiva adquireix un significat més o menys precís en relació l'alteritat, on el concepte d'"empatia" es mostra en una determinada vivència—l'experiència interna, dotada de significat gràcies a altres accions, és capaç de ser coneguda i interpretada—, i en una conducta que pot variar segons l'àmbit sociocultural i la immersió de l'individu en un context social determinat.

3. ASPECTES METODOLÒGICS

La base d'aquest treball de camp, l'etnografia, ha tingut aproximadament una durada de 7 mesos, tot i que mig any enrere hi va haver una petita aproximació durant 4 mesos en la que la investigació encara estava en procés de construcció teòrica. S'ha emprat diverses tècniques qualitatives, una d'elles i la principal, l'observació participant, i una segona, l'entrevista (unes 11 en total)⁶. Una de les problemàtiques més evidents apareixia en els efectes i implicacions negatives que podia suposar la pròpia figura dins el camp, una figura que podia aproximar-se als col·laboradors i voluntaris de la protectora. La inserció en el camp va ser a través del voluntariat⁷

S'ha participat en totes les tasques de voluntariat, en un torn de diumenges de 11:30h a 16h, tot i que l'horari era flexible i també es feia acte de presència entre setmana; per una altra banda, també s'ha participat en altres activitats, espais i interaccions de la protectora (les petites reunions dels coordinadors entre sí i amb la

---

⁶ Veure Annex 1. Perfil social entrevistats.

⁷ Veure Annex 2. Organització interna.

directora, les "fèries" i "festes"⁸, organitzades per la protectora i també d'altres en diversos espais de la ciutat de Barcelona, els "preparatius" d'adopcions de gossos en les cases dels adoptants⁹, ...).

Per una altra banda, s'han analitzat documents facilitats pels informants: actes de reunions, informes d'organització dels animals per part dels coordinadors, fulls de seguiment dels animals, guies de coordinació, documents amb clíniques veterinàries autoritzades per la "Junta Directiva" com prioritàries, fitxes de control mèdic, entre d'altres¹⁰.

4. "ANIMALS DE COMPANYIA" I MOTIUS PER ACCEDIR A UNA PROTECTORA D'ANIMALS

" (...) per això a sobre estableixes més vincle amb ell (gos), perquè quan ell et permet que tu passis aquesta barrera, et sents molt agraït. Que a lo millor és equivocat aquest sentiment, però trobo que és la manera de donar-li almenys tot el que se li ha negat" (N, coordinadora de gossos petits)

Tenir animals en l'esfera privada, l'habitatge de cadascú, es converteix en un dels motius principals que acompanyen a la persona per relacionar-se amb una protectora d'animals. Tot i així, existeixen casos que són definits merament per gustos:

"Creo que simplemente me apunté porque me gustan los animales y aquí en casa no los puedo tener, y echas de menos poder estar con ellos en algún momento de tu vida" (J, voluntari)

"A l'estiu volia fer algo que impliqués moure's (perquè sóc una vaga), com ara passejar un gos. Però com encara no el tenia, doncs no tenia res a fer. Vaig pensar, bueno, jo no tinc gos, però segur que conec algú que tingui i el pugui treure a passejar jo cada dia. I d'aquí vaig arribar a la protectora" (P, voluntària)

---

⁸ Veure Annex 5. Imatges i discursos.

⁹ Aquesta preparació d'adopció, en cas de gossos, es tracte d'un seguiment de la família adoptant: una voluntària de confiança de la protectora es dirigeix a la casa dels adoptants per parlar amb ells, veure l'espai, donar consells i preguntar un seguit de qüestions que després d'una avaluació, respondran si els adoptants són aptes o no per emportar-se el gos.

¹⁰ Veure Annex 3. Informes.

La manera d'interpretar una alteritat com són els gossos i els gats, marca un seguit de pautes pel que fa a accedir en una entitat i desenvolupar-se dins com a persona individual i col·lectiva. El fet de mostrar-se identificat dins d'un col·lectiu que va més enllà del propi col·lectiu, és a dir, que s'expandeix més enllà a través de les xarxes socials i nodrint-se de ser un context conflictiu (Fitó, C., 2010), provoca la voluntat de la persona per portar a terme quelcom conegut com una "ajuda", una situació on un conjunt d'animals es troben en problemàtiques d'abandonament i maltractament. Aquest fet es presenta en imatges mentals, a través dels mitjans i també d'aquestes xarxes socials, provocant en l'espectador, sobretot aquell que es mostra sensibilitzat, que té animals a casa, una reinterpretació de les seves aspiracions, d'allò que desitja i allò que vol fer. Quan les ciències s'encarreguen de definir com és la nostra relació amb les altres espècies, com les hem de tractar; quan apareixen multitud de manuals que descriuen minuciosament el comportament de l'animal del qui tens cura, quan es formen un conjunt de normes descrites com positives o negatives per millorar la teva cohabitació amb ell, la manera de veure i entendre el món animal és un punt vital.

Aprendre totes aquestes tècniques es converteix en un fet comú i inqüestionable entre totes aquelles persones "amants" dels animals. Cadascú entén el tracte d'una manera diferent, les tècniques varien, les construccions teòriques reforcen les idees envers el millorament de vida d'ells però també de les pròpies persones, i tot això crea un discurs lligat als sentiments suscitats d'aquesta relació—*l'antropomorfització* de l'animal, la creació d'un membre més de la família, etc—, un discurs que descriu el modus de vida, d'apreciació i d'entendre tot el que envolta l'animal.

"Jo feia molts anys que volia, molts, però penso que psicològicament no estava preparada. Només veia la part negativa, jo arribava el refugi, els veia, i només veia l'abandonament. I no ho sé, va arribar un dia, que vaig veure altres coses, vaig veure el canvi, lo positiu d'ajudar-los, el fet de que si no està el voluntari aquests gossos perden tota la vinculació amb els humans, aleshores va ser el clac mental per poder" (N, coordinadora). N, coordinadora, ens mostra una realitat diferent però que va de la mà de l'anterior: la realitat de l'animal en una situació precària dins d'una entitat que vetlla

per la seva protecció, i la realitat d'un animal que, passant aquesta situació o no, es troba dins del teu domicili. Aquesta realitat defineix la motivació del voluntari o col·laborador, que posteriorment definirà com es desenvolupa i actua dins de l'entitat:

"M'han arribat a dir que 'antepongo los animales a las personas, y que soy muy egoísta' (...) Preferia realment vincular-me en un lloc amb nens o en un lloc amb animals, perquè realment trobo que són els dos únics focus d'éssers vius que estan en una situació perquè els han avocat, perquè aquest egoisme humà ha fet que 'yo me pongo a parir hijos sin control o me pongo a comprar animales y me canso de ellos', llavors són els damnificats" (N, coordinadora)

En el moment que es decideix entrar dins una entitat protectora d'animals, l'univers simbòlic de l'individu es veu reforçat encara més amb les idees que envolten els animals de l'entitat en qüestió. Aquesta, es converteix en una bombolla—no per això no pot ser traspassada—, un nucli social de maneres de fer i pensar.

5. L'ESCENIFICACIÓ DEL VOLUNTARI

"Hi ha coses que només puc parlar o només em poden entendre en aquell ambient. I que ho parles fora i et diuen 'ui la loca de los gatos, la de los perros', que se me'n refot, però em sento a gust" (E, voluntària)

La figura del voluntari es posa en escena *in situ* en la protectora, i la idea de voluntariat varia segons cada persona. Ser voluntari és ser aquell dedicat al benestar dels animals, aquell motivat per l'altre, amb necessitat d'ajudar i millorar una situació determinada. El fet de trobar-se dins el refugi com a voluntari provoca l'acostament d'un amb altres, i el conjunt d'idees i motivacions comunes incentiven la creació d'una certa dinàmica de grup, amb aspiracions semblants:

"Sí que hi ha com una línia que ens uneix a tots els que estem allà, però és una línia amb moltes punxetes, i en cada punxeta hi ha molta gent, eh? (...) Però hi ha des del que va de 'gran salvador de la especie humana', fins el de 'piensa globalmente pero actua localmente', prefereixo cuidar un animal que no intentar ajudar a mil (...) Les meves actituds, la meva filosofia de vida va en un canvi global, però he d'actuar molt centrat en el que jo puc fer" (E, voluntària).

“Si jo canvio la manera de pensar d’una persona de la meua feina o entorn veïnal, aquesta persona és una ‘semillita’ que poso perquè ella pugui, a la vegada, canviar la filosofia d’algú altre, aleshores és una xarxa que s’està creant” (D, voluntari)

Ser voluntari és també ser un activista en menor o major grau. No només rep importància el discurs que es té a priori d’accedir a l’entitat, sinó que també el fet de ser-hi dins, provoca un canvi progressiu en la manera d’observar la realitat que envolta al voluntari. Les tasques (una praxis operacional, d’habilitats i competències), la importància del cos com a eina facilitadora, provoca que un acte monòton, quotidià, com és netejar el terra, donar de menjar, desinfectar, treure de passeig, donar la medicació corresponent¹¹, entre altres, esdevingui un acte amb una càrrega emocional prou alta: la responsabilitat del voluntari en el tracte d’aquests animals, la presa de consciència del seu lloc en la protectora, la identificació d’ell mateix amb el seu treball i els seus actes, donant importància a la seva presència com a catalitzador del millorament de vida d’uns éssers vius¹².

5.1 Tipus de voluntaris

A) EL VOLUNTARI “NO INVOLUCRAT”

Sembla gairebé una contradicció que el fet d’apuntar-se com a voluntariat en una protectora d’animals es pugui fer de manera en què un no es trobi en la necessitat d’involucrar-se. D’una manera o altra, aquest voluntari es troba immers en un mar de preocupacions, de situacions i maneres d’entendre el món que en certa mesura pot portar-lo cap la involucració com a voluntari interessat en ajudar una entitat sense rebre res, econòmicament, a canvi:

---

¹¹ Veure Annex 2. Organització Interna.

¹² L’existència d’una comunitat provoca un seguit de característiques d’enfortiment o d’apoderament de l’individu: 1) l’existència d’un sistema de creences que dóna valor al grup i a les competències dels participants (context animalista, tenir animal de companyia a casa), 2) l’oferiment d’oportunitats per assumir un rol actiu al grup (poder portar a terme tasques de voluntariat), 3) la promoció de l’intercanvi d’ajuda entre els membres (l’ajuda entre individus dins la protectora), 4) la presència d’un lideratge que facilita la dinàmica del grup i que comparteix la presa de decisions (la direcció, la coordinació, o voluntaris activistes que prenen més responsabilitat), 5) la posada en acció de dinàmiques de co-potenciació (el protagonisme que es dóna als voluntaris segons quines tasques i la continua ajuda que se’ls demana), 6) la fomentació dels beneficis de participar i reduir costos (ser voluntari ajudant al millorament dels animals i de les instal·lacions), i 7) promoure el sentit de la comunitat dins d’un context organitzacional (mostrar més enllà de la protectora la seva feina i valors) (Jariego, M., 2004:199)

"El voluntari que va una miqueta més sense voler involucrar-se, van més a passar unes certes hores, que ja és bo, osigui, no és una crítica, osigui, que no vol passar d'una línia per les motivacions que sigui" (E, voluntària)

"Simplemente me apunté porque me gustan los animales y aquí en casa no los puedo tener (...) Yo voy porque estar con ello me distraigo y ya. Hay personas que sí se dedican a ellos a rajatabla. Yo no es que sea así ni mucho menos, pero bueno" (J, voluntari)

"Penso que el simple fet d'anar-hi ja els atorga un mèrit, o sigui tothom que és capaç de forma altruista de cedir certes hores de la seva vida per això (...) Hi ha el voluntari que és una mica 'tapo conciencias, voy, qué bien, soy voluntario', amb un límit i no vull involucrar més (...) Perquè aquest voluntari que poder no es vincula tant al refugi, és més bo per la part lúdica del gos, me'n vaig, faig una volta amb ell, és el rei del 'mambo', el gos ho necessita" (N, coordinadora)

B) EL VOLUNTARI DE "QUATRE POTES"

A la inversa, existeix una altra posició observada des dels propis voluntaris, tot i que la dicotomia pot ser qüestionada o no, la presa de decisions varien, i el voluntari pot moure's entre el món del no involucrat i el món del de "quatre potes". Aquest voluntari, *"no l'importa ficar-se a 4 potes (...) el que s'arremanga, és el que manté tota la resta de tasques del refugi (...) Hi ha voluntaris que no es relacionen tant amb treballadors, hi ha altres que des de que són voluntaris rasos sí que es relacionen més i són els que acaben vinculats i s'arremanguen (N, coordinadora)*. La seva existència és un dels motors pels que es mou l'entitat, un dels perfils que ajuden al seu funcionament i a una dinàmica continua.

"Hi ha gent que realment va perquè troba que és una necessitat, tenim un problema social molt gran (...) El fet d'estar allà, de veure que hi ha animals que si no, no sortirien, no menjarien perquè se li ha de donar una alimentació especial, o veure que hi ha animals que no tindrien una medicació, al veure animals que haguessin viscut sense saber què és una carícia, penso que és un benefici per a tu, que com a humà, has intentat pal·liar una situació que nosaltres com a espècie hem generat" (N, coordinadora)

5.2 La influència dels animals de companyia en la feina de voluntariat

Les motivacions del voluntariat són diverses, però cadascuna serveix per crear una dinàmica interna en la que, ni que sigui lleugerament, s'intenta organitzar de manera en què cadascú tingui una funció específica segons el que pot arribat a fer. El desig d'arribar a ser voluntari i la manera en què progressa i en què estableix un seguit de contactes, i també la disponibilitat d'horaris determinats, està gairebé íntimament vinculat amb la relació prèvia—no només amb altres aspectes com disponibilitat laboral—que es manté amb l'animal de companyia de cadascú en el propi domicili:

“Trojava que si Guiz (gat) ha establert un ritme amb mi els caps de setmana, que era que li agrada esmorzar i estar amb mi pels matins, llavors el que no trobava bé era anar ajudar a altres animals deixant desatès el meu.” (N, coordinadora)

La figura del voluntariat és qüestionada en relació a la situació d'aquells qui cuida, reinterpretant el seu voltant i la seva feina, una feina que no es desitjaria, perquè no hi hauria una necessitat existent: *“els gats i gossos de la protectora signifiquen ‘algo’ negatiu per a mi, perquè quants més n'hi hagi a la protectora, l'abandonament continuarà existint. M'encantaria que es buidés del tot i que no fes falta ser voluntària en una protectora d'animals” (J, voluntària).*

Per una altra banda, no només la pròpia influència de l'animal de companyia és la que produeix dinàmiques diverses en la protectora, sinó que també els animals de la pròpia protectora provoquen un canvi en l'afecte cap a ells i en la forma de passar-ho pel filtre de les pròpies interpretacions:

“Una cosa que he notat, es que al ser de la protectora, sóc més neutral. O sigui que intento que ho passin bé, que es sentin a gust, els acaricio, jugo, etc. Però un cop a casa, faig menys cas als meus, perquè ells ja son feliços estan a casa i amb família. Tot i que també jugo amb ells i els acaricio, sento que, no ho sé, que ho faig menys” (R, voluntària)

6. DINÀMIQUES SOCIALS DE CONVIVÈNCIA

“Si algun dia falta algú no passa res, TOTS som prescindibles, qualsevol altre pot fer la feina que cadascú fa (N, coordinadora)

Ja bé siguin els punts en comú o els punts conflictius en el tracte animal, existeix una simbiosis constant on es troben normes, regles i patrons, que són constantment negociats i adaptats a contingències de situació, i entesos implícitament en el treball del voluntari o treballador. En la protectora es creen un conjunt de dinàmiques com a motor de comunitat. Aquestes dinàmiques provocaran la forma de funcionar de l'entitat, i cada individu es trobarà immers en elles en el moment que comença a formar part de la comunitat, i en el moment en el que té veu i cert protagonisme per donar el seu punt de vista:

“Jo penso que els treballadors tenen més clar què són i a què venen, és més difícil tenir problema amb ells, perquè se'ls hi ha de tenir un respecte. Jo crec que el treballador allà és molt conscient, i és menys possible tenir problemes amb ell” (R, voluntari)

Les dinàmiques socials es posen en comú o en contradicció. El punt conflictiu on radica gairebé tota la problemàtica és entre voluntaris i coordinadors (que també són voluntaris). La presència del voluntari és la presència d'aquella persona que vol aportar quelcom en una comunitat, de manera altruista, sense rebre res material a canvi—però potser sí quelcom simbòlic, com és l'acceptació dels altres com a membre de la comunitat preocupat per la situació dels animals—. Però en la problemàtica, s'afegeix la figura del coordinador, i sobretot la figura de la Junta Directiva, encarregada del funcionament de la protectora:

“Los voluntarios deberían tener más protagonismo, deberíamos poder ir a las asambleas de socios o reuniones que hace la Junta Directiva, porque todos tenemos voz y cosas en común con los animales, y se supone que esto debería unir, pero son continuas batallas por el poder (...) Escucharnos entre todos, usar la voz, para que haya comunicación, porque si no luego la motivación se va a la mierda” (J, voluntari)

El fet més conflictiu no és la problemàtica de l'animal, sinó més aviat el funcionament d'un conjunt de persones que vetllen per la salut d'aquest. La presència d'una Junta Directiva i d'un compost de coordinadors i de voluntaris més veterans provoca el reflex d'una comunitat jeràrquica en la que un voluntari amb menys presència té menys protagonisme i poder de decisió dins la comunitat. Observar aquestes dues figures com a figures de poder en l'entitat provoca un seguit de rumors entre els membres, uns rumors que també s'estenen en els propis coordinadors, qui són els que entren en conflicte:

"Cuando tu presentas tu hoja a la Junta Directiva, tu planning, lo que hay que hacer, lo escupen, te lo devuelven, y te dicen que no, que las cosas no funcionan así. No chocan los de arriba, los que están en el cargo, la directora y eso se entienden, tampoco sé cómo va mucho, no me he interesado por ello, pero sí los voluntarios, a veces hay roces. Ellos tienen sus propias historias" (J, voluntari)

Per una altra banda, la manera de responsabilitzar-se del treball de cadascú com a individu col·laborador, provoca desavinences en la manera d'organitzar-se:

"La filosofía de cada coordinadora es diferente, cadascú tracta diferent i organitza. Una estudia els gossos en profunditat per saber com han d'anar organitzats i quin amb quin. La directora diu que tots junts perquè pensa que són gregaris i ja no hi ha més. Després una té una altra manera de veure, unes directrius que ella entén que han de ser així, molt brusques i amb nervis. Els gossos s'han de tractar bé, marcar, perquè prou saben ells, pobres" (N, coordinadora)

Les problemàtiques internes són transportades cap a la coordinació, posició en l'entitat encarregada de l'organització diària dels animals dels qui té càrrec. En aquesta coordinació és on xoquen les diverses maneres d'entendre el que ha de ser una protectora¹³; però alhora, com s'ha de gestionar aquesta protectora és també una continua preocupació: *"estoy rebotada con la mala gestión de los recursos de la prote, que además están muy centralizados. Este poder va a unos pocos, en la Junta, que dicen que esto tiene que hacerse así y punto. Pero no, ese es el problema, cuando los que lo gestionan y mandan arriba son precisamente quienes no viven los animales" (N, coordinadora)*. Com ens diu aquesta coordinadora, per gestionar una protectora

---

¹³ Veure Annex 2. Organització interna.

d'animals, has de "viure els animals". El contacte amb ells ha de ser continu, poder observar-los, poder acariciar-los i veure com reaccionen i com es comporten amb tu i amb els altres. La Junta Directiva es converteix en un òrgan de govern conflictiu, i una raó de preocupació pel funcionament de la protectora:

"Crec que són conscients dels errors que s'han comès, i crec que hi ha una part actual de la infraestructura de la protectora que vol canviar, però el que passa és que estan lluitant amb problemes molt grans. Per exemple? 'El inmovilismo que se ha tenido al tener muchos años la misma directora'. Trobo que amb una feina com aquesta, si s'estanca una persona, hi ha un problema (...) Assumeix responsabilitats que no li pertoqueu, i s'arriba a uns criteris personals que no haurien de ser en una entitat com aquesta. (...) No és el meu líder polític, és el meu gurú: no és la directora de la prote, sinó que és el gurú que sap què fer pel simple fet de ser qui és, hi ha un immobilisme que no deixa que entri sang nova, que pot donar una altra visió sense que sigui millor o pitjor, sinó diferent" (N, coordinadora)

7. LA REPRESENTACIÓ DEL VINCLE SOCIAL

"Crec que el C (gos) és una manera de confiar en els gossos, perquè per molt boig que estigui i t'intenti mossegar, després s'oblida i és molt 'carinyós'" (J, voluntària).

L'individu estableix un seguit de vincles a partir d'una presa de consciència d'una situació social que, acompanyada amb l'experiència personal de cadascú, l'ha abocat a participar dins del refugi. El fet de dedicar unes certes hores de la vida de cada persona, provoca la visió d'una ajuda que és beneficiosa per dues vies diferents, una pel propi animal, i l'altre per la pròpia persona: *"quan portes un temps allà crec que és impossible, tothom ha tingut un gos amb el que estableix una relació especial. Crec que és impossible en el mateix moment que arribes a la protectora com a voluntari, ja has establert un vincle com a grup però sobretot amb els animals que estan desprotegits per l'egoisme humà" (N, coordinadora)*. El vincle establert amb l'animal és compartit amb els altres membres del grup. Però aquest vincle no sempre es presenta de la mateixa manera, car *"moltes vegades aquesta relació especial, aquest vincle no arriba a ser molt fort perquè tens la sort que són animals que surten molt ràpid. Llavors, per una part és bo per a tu, perquè no tens aquesta dependència de veure un animal, i sobretot per*

l'animal, perquè no ha hagut de patir l'estada a la 'prote' molt de temps" (N, coordinadora).

La relació amb l'altre és configurada per la seva estada en la protectora, i depenent de com l'animal es dirigeix cap a tu, aquest vincle és forjat o no: *"és impossible establir vincles quan ells t'accepten, perquè no tothom, per exemple, jo m'estimo molt a un, però no tothom pot estimar-lo a ell perquè ell no estima a tothom. Per això, a sobre estableixes més vincle amb ell perquè quan ell et permet que tu passis aquesta barrera, et sents molt agraït. Trobo que és la manera de donar-li almenys tot el que se li ha negat" (A, coordinadora).* El voluntari s'autoresponsabilitza emocionalment i íntimament, posa en joc els seus recursos. La identificació amb el seu treball d'ajuda és un catalitzador del vincle amb l'animal¹⁴.

"Estimar", acariciar, parlar, agafar, mirar, abraçar, tot un conjunt d'accions que han de ser posades en pràctica amb els animals de la protectora, sent el reflex de les pràctiques amb els animals de companyia de cadascú: *"es mi niño mimado, el rey de la casa, gira entorn d'ell perquè és el que m'han ensenyat (...) Jo ara mateix tinc un gat que té 7 anys, recollit de la protectora, ma mare té una cotorra que té 23 anys, abans de casa ma mare han tingut 2 gossos, s'ha tingut fins i tot un cadell de gos que el volien matar; els meus cosins tenen gos i gat, el meu altre cosí té un gos, tota la part de ma mare està vinculada a tenir animals a casa" (N, coordinadora).* La construcció de l'experiència apareix en el moment en el que es recorda i s'explica, com a argument reivindicatiu dins de la protectora, una biografia de la pròpia vida del voluntari on evoca històries i anècdotes, vivències on els animals hi són presents: *"en Perú tenía 16 gatos, a veces encontrábamos gatos abandonados que venían para ver a los otros gatos y se juntaban y nos los quedábamos. También tenía 2 perros" (J, voluntari).* En la reivindicació del voluntari com amant dels animals, apareix de nou la representació de la situació d'aquests, un discurs fonamentat en aquestes vivències, verídiques i compartides entre el grup social.

---

¹⁴ Veure Annex 4. El cas d'en Yembe i Miró.

8. ELS EFECTES EN EL TRACTE ANIMAL

8.1 El cansament com a forma d'experiència

"Deberían existir ayudas psicológicas subvencionadas para las personas que trabajamos en refugios" (P, voluntària)

La multiplicitat de veus es dispara quan t'apropes a un treballador, voluntari, o a qualsevol persona relacionada amb el món animal, i plantejes la qüestió: "et provoca cansament la teva feina?". Cuidar d'uns éssers vius que ocupen una quantitat d'hores X en la vida de cada persona en la protectora provoca un seguit de pautes que modifiquen la percepció de cadascú. Un treball, situació específica, portar a terme un seguit de tasques voluntàries (o no voluntàries, cobrant un sou pel que es fa, els treballadors, la Junta Directiva), tot aquest conjunt provoca formes de pensar i de sentir, però també de cohesió. En aquest rumb, les veus es desapareixen:

"Intentes ser coherent, intentes posar un límit, val. Però sí que m'ha arribat a afectar molt. Són fets tant de pensar que un animal ho està passant malament com de la ceguera humana a veces de dir però què estem fent. I sí, sí, m'ha afectat. Fins i tot per arribar a dir que ho deixava" (A, coordinadora). Un punt principal que apareix reiteradament en entrevistes i en el treball de camp *in situ*, és el "cansament" com una forma d'experiència en la pròpia protectora d'animals. Però no només aquest cansament és provocat per una situació en concret, com és l'empatia esquinçada de cada persona amb un animal que al veure'l, és susceptible d'interpretar el seu patiment. El cansament, el desgast (i en la seva oposició també l'alegria, la voluntat, car no només tot circula en una sola direcció), també depèn del propi grup social, de la relació amb els altres i de la manera en què es conviu dins de l'entitat:

"Consigo superar todo el mal que veo en los animales porque sé que les puedo ayudar, pero no llevo tan bien la incomprensión de las personas" (P, voluntària)

"Siento que más que un síndrome (cansancio), es un sufrimiento compartido por todos los que amamos los animales y topamos con una sociedad tan dura, insensible e inhumana (M, voluntària)

Les accions dels altres cap a uns animals es converteix en una de les principals raons de cansament, tristesa, decepció, i un "atac" directe a la voluntat i ganes de

treballar de la persona. De la mateixa manera, la multiplicitat de casos s'estén, i la concreció d'un cas determinat no ha de ser raó suficient com per estendre'l a totes les persones de l'àmbit. La divisió de voluntaris també pot ésser extrapolat a la divisió de circumstàncies i repercussions, que es ramifiquen en diversos aspectes. El cansament provocat per aquest tracte amb els animals, pot descriure's no com un efecte psicològic inevitable, sinó que com una elecció de situació. Parafraçant, «vull ser responsable d'ells», «m'implico en la causa», «em trobo en situacions en les que estic d'acord o no», «em sento recolzat o no en un grup social», «comparteixo el que crec i penso», «opino sobre el què és millor o no pels animals», «escullo el meu rol dins el grup i analitzo les meves capacitats per saber fins a quin punt puc ajudar», i un cop aquí, «analitzo la situació en la que em trobo». Sigui una elecció o no, pot ser provocada més tard en el moment en el que una persona s'involucra amb una protectora d'animals, però aquesta postura també pot ser criticada:

“No estoy de acuerdo. No digo que no nos cuidemos, pero esto no es una elección (fatigarse), es una imposición por la ausencia de respuestas éticas en el trato a los animales por parte de las autoridades. Y me parece que juntamente con el cuidado de los animales, tendríamos que hacer masivamente juicios al Estado por los daños que nos ocasiona, por esta extrema violencia que se ejerce hacia los animales y hacia quienes defendemos sus vidas” (B, coordinadora).

Que seria, alhora, replicada:

“Para mí no es imposición. Es una responsabilidad. Ineludible, como también lo es hacer un activismo sostenible en el tiempo y para conseguir resultados. Sólo así se salvan vidas” (N, coordinadora)

8.2 Les limitacions socials

La importància de tota una problemàtica en la que es veu inclosa el patiment animal com a forma d'empatia, també existeix en una dinàmica que determina el conjunt de situacions: les limitacions socials en les que un no pot desenvolupar-se, segons els informants, adequadament. El context espacial té una gran importància en aquest sentit:

“És com ajudar, suposo, en una institució mental privada on veus que tenen una situació que tot i ser persones amb unes limitacions o ser unes persones que tenen un problema, tenen un 90% de coses...amb una entitat pública que no té segons quines coses i que els veus que sí que ‘al menos están recogidos y no se hacen daño’, però és l’únic que tenen” (N, coordinadora)

La pròpia institució, el seu funcionament i la seva situació és un determinant en la creació d’aquest cansament o impacte en la persona involucrada¹⁵. L’existència de gent esgotada no es dona tant pel tracte amb l’animal, tampoc per l’empatia amb aquest establert, sinó en l’entorn en el que es troba, i això ens ho deixa diversos testimonis que parlen entre sí sobre aquesta temàtica:

–“Moltes persones de la Junta actual estan esgotades, i no estan esgotades perquè P (gos) no trobi una casa d’acollida i tingui un limfoma maligne i mori a la prote, sinó pel fet que les organitzacions i la societat i els límits que troben, el fet de no poder trencar una inèrcia que s’ha agafat, es troben com que es donen de cap amb parets que són molt difícils de trencar, amb l’immobilisme d’una situació de la prote, amb l’immobilisme de que a lo millor no hi ha tants veterinaris que de forma altruista vulguin col·laborar, que no hi ha unes entitats que realment tinguin unes infraestructures reals per cobrir necessitats, perquè no hi hagi intervencions de l’Ajuntament perquè ens pugui donar més espai per realment crear un entorn bo... llavors, el fet de trobar amb tantes limitacions socials fa que aquesta situació particular d’aquest gos sigui més important” (N, coordinadora)

–“Ya, y existe un gran problema de protección animal en este país; con miles de perros abandonados y mal atendidos, otros tantos que son ejecutados o maltratados sin apenas consecuencias, con camadas de raza naciendo todos los días para cubrir caprichos mientras la protectoras están llenas de animales que necesitan un hogar, con millones mirando hacia otro lado y muy pocos esforzándose por mejorar esa situación” (A, coordinadora)

Mentre que un voluntari respon:

–“Por eso es normal que esos pocos desesperen, que abandonen voluntariados en protectoras, que el cinismo semille en ellos o que pierdan en parte la fe en el género

---

¹⁵ És important visualitzar la frontera marcada entre persona i animal dins d’aquestes entitats. Si ens referim a la que tractem aquí, la frontera entre uns i altres és inexistent, car voluntaris poden estar directament amb els animals, en un pati, acariciar-los i estar amb ells.

*humano. Se sienten como si taparan el sol con una mano y tentados de abandonar”
(E, voluntària)*

–“Pero, a ver, es que hace falta tapar el sol con la mano para no cegarse. Y hay que creer que llegará la noche, que llegará el momento en que la mayoría de la gente esté concienciada sobre ese problema de protección animal que vosotros conocéis tan bien. Imaginad la generación futura” (R, voluntari).

Com ens diu al principi una de les coordinadores, la situació de l'animal és reforçada a causa de com són catalogades totes aquelles injustícies cap a ell, i del poc recolzament a nivell institucional o a nivell ideològic que reben aquestes entitats.

La fatiga que rep la persona es basa en preguntar-se el motiu pel que lluita per un animal que acabarà morint en el mateix lloc. Però la situació pot canviar, i totes aquestes qüestions esdevenen al treball de la pròpia persona: parafrasejant, «he fet més que altres per aquest animal», «he anat tots els caps de setmana», «l'he portat al veterinari», «l'he dut a la platja perquè pugui passar una estona», «puc fer amb ell tot»¹⁶.

Les posicions envers a la cura i atenció dels animals també varia segons la posició esmentada com personal de cada individu. També existeixen casos on la responsabilització es presenta com “excessiva”, on la pròpia persona ha de fer tot el possible per unir-se a la causa, on tots els àmbits de la seva vida són dedicats als animals. Les lògiques són construïdes socialment, seguides de diversos patrons de conducta de l'animal i de la pròpia persona amb ell, uns patrons socials que també són construïts amb les altres relacions socials, i, en el cas d'aquesta relació animal-animal no humà, més particular, també esdevé una construcció social de pensament i d'acció.

---

¹⁶ “El amor al dolor no equivale ni a la destrucción de la negatividad del dolor, ni al masoquismo, sino al descubrimiento de un horizonte en el que el dolor, lejos de destruir a la persona, es un instrumento que la transforma y perfecciona” (Malo Pé, P., 1999).

9 APUNTS FINALS COM A CONCLUSIÓ

La comunitat està establerta en un espai com és Collserola, tocant la ciutat de Barcelona, en un ecosistema, on es desenvolupen relacions entre una població humana i les altres espècies, com proposava l'etnozoologia i l'ecologia urbana. Aquest espai és habitat per unes formes de vida (animals humans i animals no humans) on es construeix un món, un món dotat de sentit per la pròpia comunitat, un món de comunicació construït per les pràctiques socials (el voluntariat, la col·laboració amb la protectora) que esdevenen en ell i que produeixen sentit com a protectora d'animals. En l'entitat, l'experiència de cada individu és l'element catalitzador capaç de mostrar aquest món, capaç de narrar els punts de vista dels individus i de crear una dinàmica social entre sí, en les tècniques (tasques), en el comportament (tensions i ajudes), i en les condicions socials on es troba cadascú. I l'afectivitat, un element més d'aquesta experiència, capaç d'edificar el paper i la posició de cada individu envers la protectora, envers si mateix, i envers els altres individus.

En el cas de la present investigació, gossos i gats esdevenen una imatge de si mateixos. Produeixen a les persones un conjunt de figures mentals, on aquestes són classificades a causa de la situació característica que aquest animal està vivint. Imatges d'animals abandonats, sense un lloc on anar, o vivint una rutina tancats en una gàbia; totes aquestes són reclassificades pels seus espectadors i reconvertides en problemàtiques com la dels drets animals, o com la insensibilització de la societat en qüestió. Un seguit d'imatges com a una forma de discurs, que anuncien i plantegen diferents qüestions. El treball del voluntari, coordinador, treballador, membre de la Junta Directiva, esdevé una percepció de si mateix i dels sacrificis que pot portar a terme. No són tant els fets objectius, sinó el significat que es dona a aquests fets el que pot determinar o no la satisfacció de la persona involucrada.

Analitzar tot el conjunt de vivències afectives produïdes en el treball en una protectora d'animals, la seva duració anímica o la seva intensitat emocional, no era l'objectiu d'aquesta investigació. El més específic d'aquestes vivències no es troba en la seva constitució psicològica, sinó més aviat en els seus continguts, que provenen de la realitat de cadascú. Com deia Hildebrand, filòsof i teòleg catòlic a través

d'Agustín de Hipona, sant de l'Església Catòlica: *"nuestra doctrina no investiga si un espíritu piadoso se encoreliza, sino el por qué de su cólera, no si está triste, sino la causa de su tristeza; no si él teme, sino la razón de su temor"* (Díaz, R., 2012). No hem volgut investigar que la relació establerta amb els animals provoca cansament, tristesa, però també alegria, fascinació; hem volgut saber, en tot cas, què suscita aquesta relació i aquests sentiments amb els animals a tot un grup social que estableix connexions socials entre sí.

Per finalitzar, aquesta investigació ha tingut l'objectiu de (re)descobrir d'una manera més profunda i característica i aplicant una perspectiva antropològica, la vida d'un grup social inclòs en una protectora d'animals de Barcelona. Poder observar com es forma una relació amb altres espècies que ve de molts anys en la història, i en la concreció d'una entitat. Aquesta recerca pretén ser una aproximació a una problemàtica en concret—tot i les mancances per poder copsar un espai social en continu canvi—, i vol obrir les portes a diverses línies d'estudi, gràcies a la multiplicitat de casos que s'obren per analitzar i treballar, des de l'antropologia.

10 BIBLIOGRAFIA

ÁLVARO, D., (2010). "Los conceptos de 'comunidad' y 'sociedad' de Ferdinand Tönnies". CONICET, Universidad de Buenos Aires.

ABÈLÈS, M. et alt. (2000) *L'environnement en perspective. Contextes et représentations de l'environnement*. París, L'Harmattan.

ARGUETA VILLAMAR, A. (1997). *Epistemología e historia de las etnociencias. Tesis de Maestría. Facultad de Ciencias*. UNAM, México.

BIALAKOWSKY, A., (2010). "Comunidad y sentido en la teoría sociológica contemporánea: las propuestas de A.Giddens y J.Habermas". CONICET, Universidad de Buenos Aires.

BROMBERGER, C., (1998). *Passions ordinaires: Du match de football au concours de dictée*. Paris: Bayard Éditions.

DÍAZ, R., (2012). "El ámbito de la afectividad humana en el pensamiento filosófico de Dietrich von Hildebrand". Universidad Popular Autónoma del Estado de Puebla, México.

DESCOLA, Ph. (2011) "Más allá de la naturaleza y la cultura". En Montenegro, L. (ed.) *Cultura y Naturaleza. Aproximaciones a propósito del bicentenario de la Independencia de Colombia*.

DESCOLA, Ph. (1996) "Los seres de la naturaleza", a La selva culta. *Simbolismo y praxis en la ecología de los Achuar*, pàg. 113-144. Quito, Abya-Yala.

FITÓ, C., (2010). *Identidad, cuerpo y parentesco: etnografía sobre la experiencia de la infertilidad y la reproducción asistida en Cataluña*. Barcelona: Bellaterra, cop.

GUTIÉRREZ CASAS, C., (2008-2009). *El movimiento animalista: análisis desde los nuevos movimientos sociales*. [En línea] <https://es.scribd.com/doc/17257451/EL-MOVIMIENTO-ANIMALISTA>

GONZÁLEZ, N., (2007). *Bauman, identidad y comunidad*. Espiral, vol. XIV, núm. 40, septiembre-diciembre, pp. 179-198. Universidad de Guadalajara, Guadalajara, México

GUNTER, B., (2002). *Animales domésticos: psicología de sus dueños*. Barcelona etc.: Paidós.

GEERTZ, C., (1986) *La interpretación de las culturas*. Barcelona: Gedisa. Cap. 15: "Juego profundo: Notas sobre la riña de gallos en Bali".

HARRIS, M., (1999). *Bueno para comer: enigmas de alimentación y cultura*. Madrid: Alianza Editorial.

KLEINMAN, A., (1998). *The Illness Narratives. Suffering, healing and the human condition*. New York, Basic Books.

LAPLANTINE, F., (1999). *Antropología de la enfermedad: estudio etnológico de los sistemas de representaciones etiológicas y terapéuticas en la sociedad occidental contemporánea*. Buenos Aires: Ediciones del sol.

LÉVI-STRAUSS, C., (1982). *El pensamiento salvaje*. México: Fondo de Cultura Económica [orig. 1962].

MAYA, JARIEGO, I., (2004). "Sentido de comunidad y potenciación comunitaria. Apuntes de psicología", 22 (2), 187-211.

MALO PÉ, A., (1999). *Antropología de la Afectividad*. Roma: Armando.

MILTON, K. (1997) "Ecologías: antropología, cultura y entorno", a Revista Internacional de Ciencias Sociales, 154.

NATIONS, M.; MONTE, C.G. (2000) "'I'm not a Dog, No!': Crises of Resistance Against Cholera Against Cholera Control Campaigns", in INHORN, M. *The Anthropology of the Infectious Disease. International Health Perspective*. Atlanta: Gordon and Breach, pp. 439-482.

RAMOS MAESTRE, Á., (2003). *La Responsabilidad extracontractual del poseedor de animales*. Madrid: Dykinson.

SAHLINS, M.D., (1988). *Cultura y razón práctica*. Barcelona: Gedisa.

ULLOA, Astrid (2010) "Concepciones de la naturaleza en la antropología actual",
MONTENEGRO, L. (ed.) *Cultura y naturaleza. Aproximaciones a propósito del bicentenario de la independencia de Colombia*, pàg. 8-26. Bogotá, Jardín Botánico José Celestino Mutis.

ANNEX

1. Perfil social entrevistats

NOM	PERFIL SOCIAL	SITUACIÓ EN LA PROTECTORA	CONDICIONS ENTREVISTA
A	Viu a Badalona. Ha treballat d'auxiliar administrativa. Té un curs d'educació canina. Viu amb 3 gossos i 1 gat.	Treballadora i coordinadora entre setmana de gossos petits	Dimarts, 12 de gener de 2016, en un bar. De 17h a 18:45h, no enregistrada.
B	24 anys, va estudiar en la Universitat de Luleå, Suècia, un Grau de IT i electrònica. Actualment viu a Barcelona, amb 1 gos i 1 gat	Coordinadora entre setmana i caps de setmana de gossos grans i de direcció de divulgació en xarxes socials de la protectora	28 de març de 2016, en un bar a prop de la protectora. De 9:30h a 11:10h. No enregistrada.
D	45 anys. Barcelona, actualment viu sol. Està separat, té un fill. Treballa en una empresa de fusta.	Voluntari i encarregat de manteniment de les instal·lacions	12 de febrer de 2016, en un banc de Collserola. De 10h a 12:15h. No enregistrada.
E	31 anys, de Barcelona. Treballa en Gargallo Hotels. Viu amb 2 gats i 1 gos	Voluntària bugaderia els diumenges	2 de maig de 2016, en el seu pis. De 17h a 18:40h. No enregistrada.
J₁	Viu amb la seva mare en un pis de Barcelona. 20 anys. Estudiant d'un Grau mitjà d'instal·lacions elèctriques	Voluntari de bugaderia de caps de setmana	19 de gener de 2016, entrevista en un bar de Plaça Catalunya. De 18h a 20h. Enregistrada.
J₂	18 anys. Viu a Barcelona amb els seus pares, dos gats i un gos, estudia Disseny	Voluntària de gossos petits d'entre setmana	7 d'abril de 2016, entrevista portada a terme pel programa Skype, a causa d'impossibilitat d'horaris de l'entrevistat. De 19h a 20:35h. Enregistrada.
M	27 anys, viu a Barcelona en un pis de lloguer. Ha estudiat un grau superior d'educació infantil. Actualment treballa com	Voluntària de gossos petits de caps de setmana	27 de febrer de 2016, entrevista en la protectora, dins una sala coneguda com "Oficines".

	a cuidadora en una llar d'infants		De 16h a 17:30h, no enregistrada.
N	Viu sola a Barcelona amb el seu gat adoptat. 43 anys. Treballa en prevencions de riscos laborals.	Coordinadora de gossos petits de diumenges	12 de març de 2016, en un bar anomenat "La Formiga", a Nou Barris. De 11h a 13:30h. Enregistrada.
P	23 anys, Barcelona, viu amb els pares i un germà, i un gos. Ha estudiat infermeria, actualment està cursant un postgrau de Psicogeriatría	Voluntària de gossos petits i de gats entre setmana i caps de setmana	14 d'abril de 2016, en un bar. De 18h a 20h, no enregistrada.
R	46 anys. Viu sola en un pis de Barcelona amb un gos, actualment treballa en una Gestoria	Voluntària de gossos grans i petits dissabtes per la tarda	21 de març de 2016, en el seu pis. De 17h a 20h. Enregistrada.
S	30 anys, viu en parella en un pis fora de Barcelona. Ha estudiat Veterinària i actualment treballa com a veterinari en atenció en una zona rural	Padrí de la protectora, ingressa una quota mensual	19 de març de 2016, en un bar a prop de la protectora. De 11h a 13:15h, no enregistrada.

2. Organització interna

Estem tractant amb una entitat protectora d'animals en la ciutat de Barcelona, una entitat privada que s'autogestiona i s'autofinança a través de donacions de persones involucrades en la pròpia entitat (socis, padrins, voluntaris, treballadors), però també donacions de gent que no forma part íntegrament, cessions no només econòmiques, sinó que també d'altres com, per exemple, material per millorar l'estada dels animals en el refugi (mantes, llits, menjar, joguines, corretges, arnesos, entre altres). L'accés a aquesta, per poder formar part, és a través de: 1) pagar una quota mensual de soci, fet que dóna dret a assistir a assemblees de socis per decidir el futur immediat de l'entitat; 2) fer-se padrí, fet que et dóna dret a passejar gossos que vulguis dins d'unes hores establertes (de dilluns a diumenge, de 8h a 18h, caps de setmana, de 8h a 16h); i finalment, 3) el voluntariat. En aquest, presentes una sol·licitud que et portarà cap a una xerrada en l'entitat *in situ*, on hauràs de donar un conjunt de

documents necessaris personals: fotocòpia del DNI, fotografia de carnet, i fotocòpia de la targeta sanitària, on hi ha de figurar la vacuna del tètanus. Aquest voluntariat és flexible, car s'avisava quins dies i en quin torn (de matí o tarda) es pot anar, i apuntes el teu nom setmana rere setmana en un doodle per internet.

L'entitat té un "òrgan de govern", conegut com "Junta Directiva", composta per voluntaris i socis, i escollida per una assemblea de socis. Totes aquestes persones estan lligades al funcionament diari del refugi, i diuen ser coneixedors de la problemàtica de l'entitat i de l'abandonament i maltractament d'animals en general. La plantilla de treballadors està formada per vuit persones: una directora, un administratiu, una veterinària, quatre cuidadors de gossos i una cuidadora de gats. Cadascú està organitzat de manera diferent, amb horaris diversos per complementar-se entre sí.

L'espai de la protectora està organitzat en tres nivells: el primer, en un pati, de gossos petits i mitjans. La distribució i organització es porta a terme per un coordinador, que té a disposició els voluntaris que hi hagi en aquell moment i té la responsabilitat de tenir cura de diversos factors: atenció al públic, vigilar el comportament dels gossos i que no hi hagi baralles, tenir en compte quin gos surt a passejar i amb quin voluntari o soci o padrí (aquests han de deixar un document de identitat o el carnet de padrí); també es té en compte, a partir de la informació proporcionada des de la Junta Directiva, sent aquest l'òrgan que dóna informació i estableix un seguit de normes, que alhora són parlades amb els treballadors, de quina manera s'ha de tractar l'animal, què s'ha de fer en casos de "bloqueo"¹⁷, en cas de gossos, o a qui se li ha de posar un arnès "antiescape"¹⁸; la comunicació esdevé un factor de vital importància pel que fa a la informació entre voluntaris sobre els animals que estan cuidant, i sobretot en saber qui ha fet què i si hi ha alguna incidència destacable.

---

¹⁷El vocabulari que es mostra en la comunitat és molt variat, i tot aquest està relacionat amb els animals. El "bloqueo" és entès quan l'animal sent por, estrès, angoixa, que no li permet fer res més que quedar-se quiet, o bé intentar mossegar a qui vol manipular-lo o s'apropa a ell.

¹⁸Un arnès que se li posa al gos, abans de sortir de passeig, tot i que depèn de com es defineixi, alguns el porten gairebé sempre, que està fet de tal manera que si el gos de cop i volta surt corrents perquè s'espanta, no pot escapar-se

Una altra tasca és la preparació del menjar (en aquest pati hi ha una entrada que s'anomena "oficines", on hi ha arxius d'entrades d'animals i d'adopcions, i també carpetes per la directora, l'administratiu, i els cuidadors; després hi ha una altra entrada per una porta que duu a la bugaderia, una zona on els voluntaris duen a terme tasques de neteja, sobretot, de mantes i cases pels animals; més endavant, es troba la cuina, on es prepara el menjar i on hi ha una petita banyera, un microones i una nevera, i just al costat, una altra porta anomenada "quiròfan", on es fan revisions mèdiques). La distribució d'aquest menjar es fa en plats pel pati, separant els gossos suposadament conflictius sent portats en les seves respectives gàbies; posteriorment, la neteja de les gàbies, la zona del pati, i la zona "d'oficines" mentre es porten a terme els passejos, generalment de 10-15 minuts a última hora (entre setmana de 17h a 18h i els caps de setmana de 15h a 16h; a primera hora del matí, de 8h a 10h solen ser de 30 minuts, mentre que a l'hora del tancament, són d'uns respectius 10 minuts); en aquesta neteja es té en compte proporcionar aigua en cada gàbia, netejar les casetes dels gossos, posar una manta neta substituint la que hi era, posar-la dins la caseta i una altra al terra. Finalment, donar la medicació a cada animal que li pertoca, que es troba en una caixa vermella amb el nom de cadascú.

Totes aquestes activitats són controlades pel coordinador, que alhora és també voluntari i que arriba a ser coordinador gràcies a la freqüència en la que visita i ajuda a la protectora, on els altres coordinadors i la directora avaluen i decideixen si pot fer tasques de coordinació. Tot i així, els altres voluntaris també porten a terme aquestes tasques. Aquesta mateixa organització també es troba en els altres tres nivells restants: el segon nivell, de gossos grans (i on es troba la zona d'infermeria, on es deixen els animals que no han estat vacunats, o malalts), el tercer, també de gossos grans i amb un pati que serveix com a espai on els gossos puguin estar, més enllà de les gàbies; i finalment el quart nivell, de gats, distribuïts en una zona amb diverses casetes de fusta amb llits. Quan el dia acaba, els coordinadors fan un "parte", és a dir, informen sobre les incidències que han succeït al llarg del dia, o al contrari, si no hi ha hagut cap problema. Aquest "parte" és passat a cada coordinador i treballador per a que estigui informat en el moment que entri en la protectora.

3. Informes

FICHA CONTROL MEDICACIÓN ..... / ..... / 2015

JAULA ..... NOMBRE..... N° CHIP .....
 COLOR ..... CARÁCTER ..... EDAD..... SEXO: H / M
 Esterilizado: sí no Fecha: ..... Eco: sí no Desparasitado: sí no Fecha: .....
 Vacuna Trivalente (Rinotraqueítis, Panleucopenia, Calicivirus, *Clamidias): Sí no Fecha: .....
 TEST: sí no Leucemia (Flev) Inmuno (Fiv) Panleucopenia: Fecha: .....
 DIAGNOSTICO: .....

MEDICACIÓN: Peso .....

Día	Mes	CAMBIO MEDICACIÓN	Come ¿? - Pienso - Lata	Tipo Pienso	Tipo deposición	Vómito	Varios

Figura 1. Fitxa de control mèdic

CLINICAS VETERINARIAS AUTORIZADAS POR LA JUNTA DIRECTIVA COMO PRIORITARIAS 12 NOVIEMBRE 2015

CENTRO	DIRECCIÓN	TELEFONO	HORARIO	ESPECIALIDADES	COMENTARIOS
Clinica Riera Alta	C/ Riera alta nº 25 08001 Barcelona	93 329 81 50	24 HORAS	Medicina Interna canina. Medicina interna felina Consulta de exóticos. Cirugías Radiología digital. Ecografía. Eco-cardíaco Traumatología Cardiología Oncología Neurología (hora concertada) Hospitalización Análisis sanguíneos Dermatología Endoscopia ("hora concertada") Análisis biopsia.	
Clinica Villarreal	C/ Villarreal nº 75 08011 Barcelona	93 329 81 50	De lunes a viernes de 10 a 14h y de 16 a 20h sábado de 10 a 14h	Medicina Interna canina. Medicina interna felina Consulta de exóticos. Cirugías básicas Ecografía. Endoscopia ("hora concertada") Análisis biopsia.	
Clinica San Andreu	C/ Irlanda nº 5-9 08030 Barcelona	93 311 53 72	De lunes a viernes de 10 a 14h y de 16 a 20h sábado de 10 a 14h	Medicina Interna canina. Medicina interna felina Consulta de exóticos. Cirugías Ecografía. Radiología digital. Hospitalización felina sin riesgo (no necesita UCI) Endoscopia (hora concertada) Análisis biopsia. Análisis sanguíneos Dermatología cardiología acupuntura fisioterapia oligoterapia...	Las cirugías de trauma y ecografía de corazón se realizan en Riera Alta. (Excepto algunos gatos)

Figura 2. Clínicas veterinàries autoritzades pe la Junta Directiva com a prioritàries.

GUIÓN SEGUNDO TURNO:

El segundo turno comprende de las 12.00 hasta el momento del cierre, pero es importante llegar un poco antes para poder hablar con él /la responsable /coordinadora de primer turno para que os comente: incidencia (diarreas, vómitos, si han adoptado algún perro...)

1. De 12.00H a 13.00H tareas centradas en coordinación de voluntarios , paseos con visitantes y atención al público

- Atención al público: Intentar que la gente hable con Mercedes siempre que sean adopciones.
- En relación a la atención al público centraros en intentar que la gente no se acumule en la zona de accesos, para evitar conflictos con los perros que bajan. Atender al público filtrando si hay gente para gatos; perros grandes; o para informaciones de cómo funciona en general el refugio y las maneras en las que se puede colaborar (voluntariado/ socio/ padrino/ donaciones..)
- De 12.00 a 13.00. centraros en controlar :
  - Controlar en quien saca a los perros y sobre todo que perros le daís, atender a socios y padrinos. Recordar que tanto unos como otros deberían dejar siempre su carnet de padrino o un carnet identificatorio.
  - Es importante que cuando deis un perro a un "visitante" ya sea posible adoptante y/o padrino deis un perro que se adapte a sus características (niños, perros nerviosos con gente mayor, los que presentan características específicas de manipulación...)
  - Recordar, ante la duda, dar los perros con arnés.
  - Recordar que con niños se dan dos correas y recordar que siempre una de ellas ha de estar en manos de un adulto.
- Intentar que no se acumule mucha gente en la zona de acceso :
  - o Si es necesario "tirar "de un voluntario que controle que no bajen perros con gente en la zona o que regule la presencia, desatascando la zona.
  - En resumen: intentar mantener la zona lo mas despejada posible.
- Como ya sabéis en este rato el estrés es muy elevado en el patio: si es necesario encerrar a los perros según su nivel de estrés , intentando escoger la mejor jaula según sus características (Chip en la jaula más cercana a lavadoras, por ejemplo)
- A la 13.00 zona despejada de visitas

Recordar:

- Tener cuidado con los niños solos en el patio
- Tener cuidado con juguetes o restos de juguetes , retirar todo lo potencialmente peligroso
- Si tenéis tiempo ir mirando de adelantar faena: quitar mantas húmedas, limpiar o adecuar algo....

Figura 3. Exemple de guió de coordinació de segon torn (diumenges, de 12h a 16h) mostrat per una de les coordinadores

Procedimiento 1er turno: 8h. 1. Limpiar patio

2. Correr cortina, ir al 1er nivel y dar medicación de mañana.

3. Ir limpiando jaulas (tender mantas de las casetas) (si están sucias, en lavandería) y cambiar agua. (cerrar puerta jaula cuando ya esté)

* Chip abrir jaula cuando llegue primer voluntario para pasear.
Solo igual.

Luna " (sacarla de quipom a lavandería, y de las primeras en pasear)

4. Fregar patio de nuevo $\rightarrow$ cogerla con 1 manta.

5. Limpiar oficina (mantas, fregar, agua), si hay perro ahí, en el patio van (Cuidado Troy con Pin)

6. Limpiar lavandería. (mantas en cunitas) * Toby en el patio

7. Limpiar enfermería: Daikiri i Ginger poner arneses y al patio
 $\rightarrow$ o lo hace un voluntario o esperar a que Mercedes esté en el patio.

---

* Perros de pipis: Chip, Toby, Luna
" prioridad por jaulas: Chip, Solo, Luna, Pin)

* Dar perros a padrinos que conozca, quien no pedir DNI. (pizarra)
 $\rightarrow$ encerrar a Luca.

* Jacki, Luca, Luna, Bora/Dandy sólo gente que se defiende y lleva un tiempo.

* Cuando Mercedes se quede en el patio, preparar medicación para turno de tarde y de mañana del día siguiente.

Figura 4. Procediment a seguir de primer torn de diumenges (de 8h a 12h). Escrit propi que em va dictar una de les coordinadores un dia que vaig assistir a primera hora.

Perros que tenemos que guardar para los comidos: Schnauzer

cocina	Wey	oficina	Quirófano	Luna
~~Wey~~	~~Wey~~	Opicina		
Yamina (baldes)		Donna (polsa)		
Dandy		Friana (Bosques)	→ xreges	M. Francisco grande
Maddie		Sirena		
Terry		Conchy		
Chip				
Fany		Jaki	Loca	
~~Wey~~	negro	Sirena		
Mavi		Empenec		
teky		Ginger		
		~~Mavi~~	Dankiri	
			Brewell	
Yambe		Perla		
Miño				
Bora				
Kala				
Antares				

Erni se pue
Donna se pue

Entrada Perla

Kala sola
Antares + Friana
Sirena + Conchy

1	2	3	4	5	6	7	8
Solo	Yambe	Miño	Chip	Ximo	Cob	Antares	Yima
Mavi	Bora		Maddie	Pim	Momgo	Breta	Dandy
							Tecky

Infermeria → Dankiri, Ginger
 " gatas → Crack
 Lavandería → Coco, Perla
 Quirófano → Luna
 Oficinas → Rudy, Maja, Wendy
 Jaki, Kala, Luca

* Coco cuidado con otros perros, muchas cachorras No patio.

Comidas: - Dankiri/Ginger mini junior
 - Crack pienso normal, cuidado ha engordado.

* 1 bote oscuro pienso mezclar para cachorras
 1 bote para Coco, Luna i Perla

* Luca foment si Jaki paseo
 * Breta y Tecky hacen mamada.

* Coco necesita tiempo, no atisgar
 * Fany y Chata → nivel grandes, no dar mucha comida, que no coman juntas
 * Adaptadas → Luna
 Sirena
 Niña
 Momgo
 Maja

Figura 5 i 6. Exemples d'esquemes fets a partir del "parte" passat per cada coordinadora.

4. El cas d'en Yembe i Miró

En Yembe i Miró eren dos gossos que romanien en la protectora feia 3 o 4 anys, aproximadament. Eren dos gossos coneguts per tota la comunitat, i sobretot coneguts entre els voluntaris de l'entitat. Van arribar sent cadells, els dos alhora, i es van tornar inseparables fins el punt que no podien dormir l'un sense l'altre, passejaven i menjaven junts. Aquest fet va provocar que es busqués immediatament una adopció conjunta, buscar uns adoptants que els volguessin als dos alhora. Una família es va interessar per ells dos, i finalment van ser adoptats. Tant la protectora com els seus voluntaris van celebrar l'adopció: *"per fi se'ls emporten", "pobrets, ja era hora que visquessin una bona vida amb una família", "són els nostres peludets, tant de bo els cuidin bé"* (Diari de camp, 19/03/2016). La comunitat va fer seus aquests dos gossos. En Yembe i Miró van acabar convertint-se en els "nostres" gossos, gossos que formen part de la protectora i dels voluntaris, qui han cuidat d'ells, qui s'han responsabilitzat i qui senten com una alegria i celebració l'adopció final. L'autoproclamació com a "nostres" es dona d'una manera automàtica en la pròpia protectora, que té la filosofia de refugi temporal pels animals; i per una altra banda, també es dona de manera automàtica en cada voluntari, car el seu treball allà els hi dona la potestat per fer-se seu cada animal.

Però el fet problemàtic i clau en aquest cas, no va ser només la mateixa adopció, sinó quelcom més: uns dies després de ser adoptats, en Yembe i Miró es van escapar de casa dels seus adoptants. Aquest fet va provocar un gran revol tant en la protectora com en els seus voluntaris/treballadors/col·laboradors, tant com la gent vinculada o que coneix la protectora. L'adopció conjunta per fi s'havia portat a terme després de tants anys, però aquest desig complert es va esborrar. Ràpidament molta gent es va mobilitzar, formant grups de recerca a Mollet del Vallès, lloc on es van escapar, dividint-se entre hores i dies. Cada dia s'intentava informar, es creaven grups per les xarxes socials, es demanava ajuda. Aquesta mobilització va servir per demostrar fins quin punt cada individu vinculat en aquesta protectora—tenint en compte també l'experiència pròpia i la dedicació cap als animals—demostrava la seva pròpia vinculació i autoresponsabilització envers aquests dos animals.

En el meu cas, vaig fer acte de presència en una d'aquestes anomenades "batudes" per trobar els dos gossos, a Mollet del Vallès i pels voltants, a partir de les 21:30h de la nit fins la 1h de la matinada:

"Arribem a Mollet del Vallès i som 20 voluntaris aproximadament. Ho organitzen unes amigues de l'A, que tenen experiència en rescatar animals perduts. Se'ns dona instruccions (hi estan els adoptants d'aquests gossos també) per si trobem els gossos, s'ha d'avisar als altres, trucar-los i enviar localització, i fins que no arribin els reforços no se'ls agafa ni se'ls hi dona de menjar. Ens dividim per zones. En D m'explica que hi ha hagut poc moviment de la prote, que més aviat ha estat la gent de fora qui s'ha començat a organitzar, i des de la prote hi ha una mala organització.

Ens anem dividint buscant per zones, Mollet, Martorelles, Montmeló, Sant Frost, etc. Amb la llanterna a mà busquem per diverses zones on creiem que es poden amagar els dos gossos, tot i que es van escapar per separat. Es diu entre els voluntaris que hi ha una interpretació dels fets, per part dels adoptants, i que mai se sabrà per què es van escapar ni com. Que sembla que es vulgui protegir la veritat." (Diari de camp, 23/03/2016)

No només es van organitzar aquestes "patrulles", sinó que també es va demanar ajuda als voluntaris per a que anessin a la protectora mentre altres buscaven els dos gossos, car no es volia que quedés "desprotegida". Dies després es va trobar un dels gossos mort, atropellat en la carretera, en Miró, mentre que del Yembe no s'ha sabut res més. Aquest fet va provocar un fort impacte tant en la pròpia protectora com en la gent vinculada, fins arribar al punt en el que un petit col·lectiu no acceptava la seva mort:

Fa 8 minuts

Quiero hacer una pregunta, no sé si es el grupo adecuado para preguntarlo.

Es sobre Miró.

Sólo quiero saber qué hace una protectora cuando recibe un aviso de que un perro ha fallecido con el mismo número de chip.

Se toma esa información como fiable o se va a verificar el cuerpo?

Quiero saber si se ha dado por válida la información de la policía o si lo habéis visto?

Se ha incinerado?

Sino es el grupo para preguntar me lo decís.

Sin ese dato no puedo aceptar su muerte.

És un cas concret, però un cas que ha causat molt ressò i tristesa en la comunitat, un cas exemplar de com afecta i com es viu dins d'una protectora d'animals en concret.

Figura 7. Dibuix d'en Miró en un pot de vidre fet per una voluntària.

“PERDIDOS el 20.03.2016 en MOLLET DEL VALLÉS

Son dos perros con **mucho miedo**, estarán asustados y desubicados. NO van juntos.
Pesan unos 10kg cada uno (tamaño pequeño).

NO INTENTEN COGERLOS”

Figura 8 i 9. Cartell de “es busca” imprès i repartit entre els voluntaris.

5. Imatges i discursos

Les problemàtiques internes també s'estenen entre persones que no formen part de la protectora, o que han format en un passat, i són observades de manera conflictiva i no en un total acord. Les idees d'una protectora d'animals no sempre són compartides entre els membres que formen part del context animalista, i diverses pràctiques com són l'esterilització o vacunació dels animals quan han de ser adoptats, són vistes com un atemptat cap a la integritat del animal, que ja té prou vivint el que viu, i encara més quan en aquesta adopció s'ha d'aportar les despeses econòmiques de les pràctiques citades. És el cas d'alguns informants, que van ser padrins anteriorment en la protectora, i ho van acabar deixant en el moment que van voler adoptar un gos en la protectora:

“Los comercios que exhiben animales en adopción y en unas y otras la misma mandanga: que si los gastos de esterilización, que si las vacunaciones, que si los servicios del veterinario y algunos otros conceptos más... total, 200 euros por adoptar un perro. ¿Y se quejan todavía? La gente desea adoptar un animal, sea perro o gato, por una cuestión de generosidad, pero no todos ellos llevan la misma a contribuir al llenado de las arcas de comercios y sociedades. Vivo con animales desde hace 30 años, pero me he negado siempre a someterlos a la castración o esterilización para transformarlos en "mascotas" emasculadas para que no molesten. Somos muchos quienes deseamos compartir nuestra existencia con animales en su estado natural y no como juguetitos simpáticos a quienes ordenar: siéntate”. Figura 10. Informant que va col·laborar en la protectora com a padrí. Diari de camp, 13/02/2016.

Figura 11. Campanya per recollir donatius per una nova cortina, car l'anterior estava trencada, i que té la funció de tapar les gàbies dels gossos per la nit.

Figura 12. Caixa de medicació de gossos petits/mitjans i grans, del torn de tarda (12h-16h).

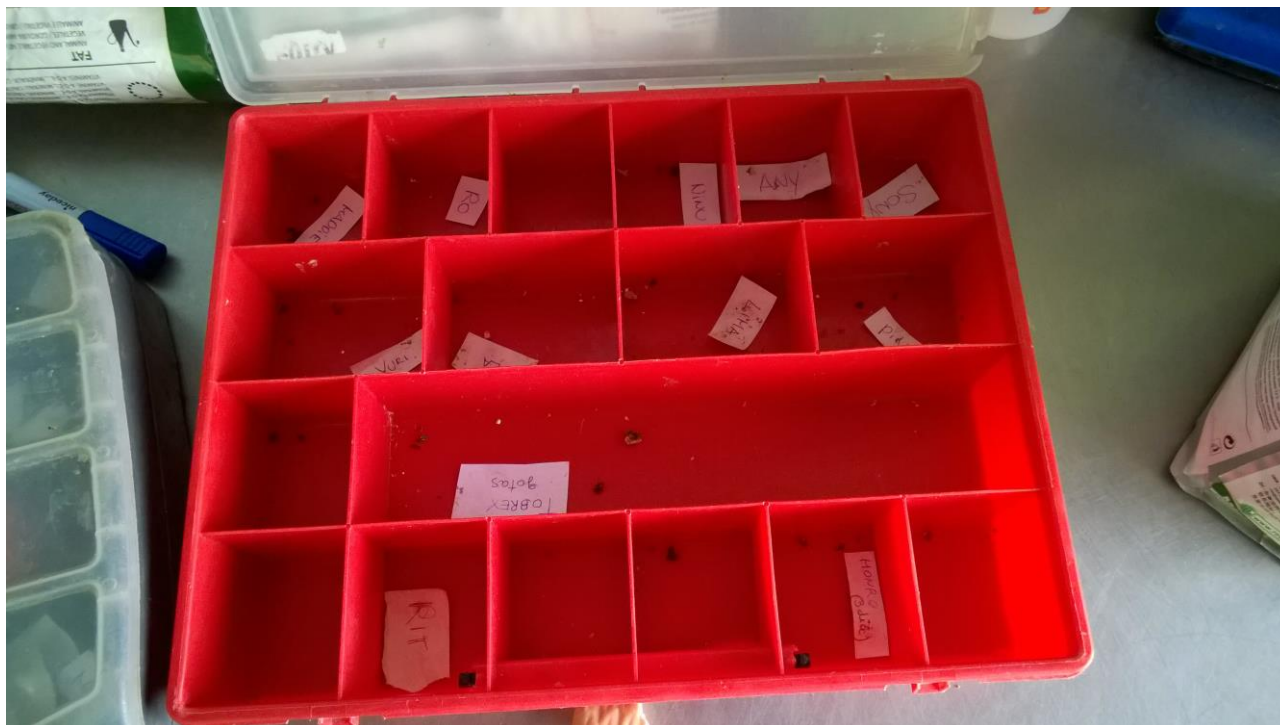
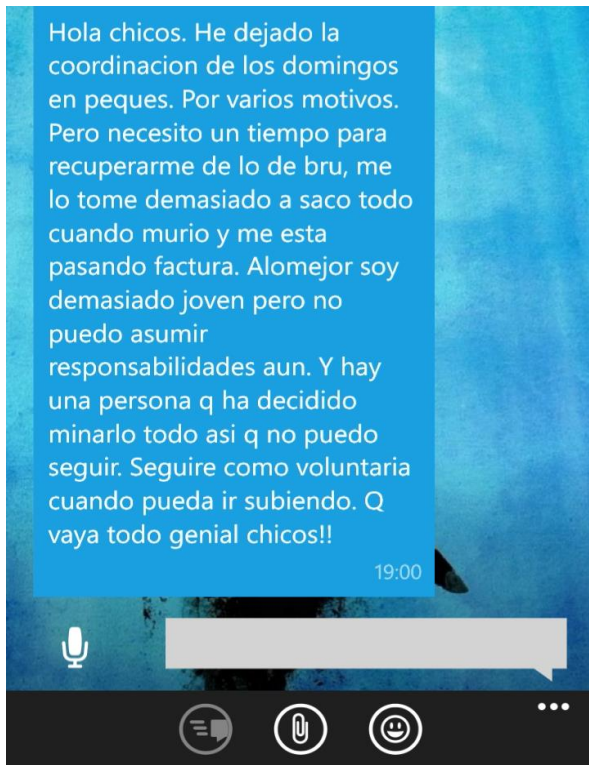

Figura 13. Un dels voluntaris amb un dels gossos considerats més "problemàtics" en la protectora.

Figura 14 i 15. Les xarxes socials com un mètode de comunicació entre els voluntaris. Dos casos d'abandonament, un de voluntariat i l'altre de coordinació.

3 abril a les 13:25 · Barcelona, Spain

Hola a tod@s, este va a ser mi último mensaje, así que Bea puedes estar más que tranquila, que por mi parte, a partir de ya, no volverá a ocurrir el mezclar temas, que nada tienen que ver con la finalidad del grupo. Pido disculpas.

Digo que este es mi último mensaje, ya que he cursado oficialmente e irrevocablemente mi baja, ya no solo como voluntaria, si no como socia. Sigo con mis dos apadrinamientos, pero aunque ha sido y es una decisión muy dolorosa para mi, tengo que hacer lo que debo.

Quiero agradecer a tod@s y cada un@ de vosotr@s vuestra paciencia, y a esas otras personas muy especiales para mi, que han estado a mi lado en lo bueno y malo, su cariño, su apoyo y esa mano amiga, que me han tendido cuando he estado a punto de caer, me han sujetado y ayudado a ponerme en pie. Disculpar no de nombres, no lo considero apropiado, pero saben muy bien quienes son.

De todo esto, me quedo con lo mejor y lo más hermoso y en estos momentos caóticos de mi vida, una de mis prioridades, MI PRINCESA CLARITA, con esto me quedo, con mi tesoro y con el cariño, que se, me consta, de muchos de vosotros.

Os deseo todo lo mejor de este mundo, seguir con esta maravillosa labor, seguir, como yo lo seguiré haciendo desde otro ámbito personal y como siempre he hecho, luchando por quienes tanto queremos, nos importan, valoramos, respetamos y damos todo por que sigan a nuestro lado.....

Hasta siempre con todo mi cariño

hace 2 horas

Hola chic@s una antigua colaboradora del refugio tiene unas alfombras muy grandes que donaron a la protectora, y ya no puede tenerlas más en su almacén. El miércoles por la tarde tenemos que retirarlas y llevarlas a la prote. Para una posterior subasta o similar para poder recaudar dinero como siempre para nuestros peludos. Necesitamos de la ayuda de dos voluntarios que puedan ir con Daniel a recogerlas - Miércoles por la tarde de 15:00 a 17:30 aprox. Por error escribí que no sabíamos de su existencia. Seguimos necesitando dos persona para mañana por la tarde.

Figura 16. Cada setmana es demana voluntaris per recollir donacions.

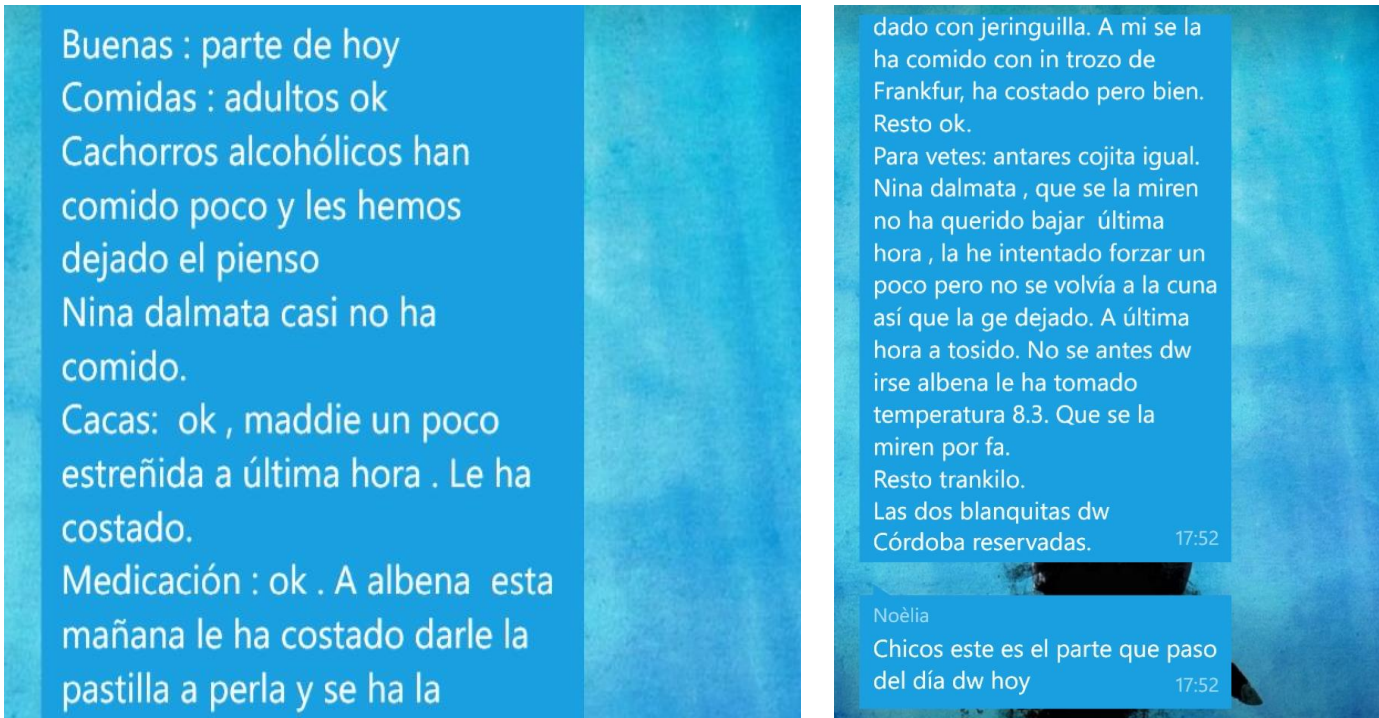

Figura 17 i 18. Exemple del "parte" o informe que passen els coordinadors cada setmana: el divendres per informar als de dissabte de tota la setmana, el dissabte per informar als dels diumenges, i els diumenges per avisar als de la resta de setmana.

Figura 19. Cartell d'una de les activitats que es porten a terme.

“NO HAY NADIE PARA MÍ como mi perro. Un ser alegre, puro y optimista. Algunos dirán que Wolfie sólo se preocupa de comer, rascarse o que lo saquen de paseo pero, ¿no es acaso lo que busca cualquier hombre bondadoso? Juega con los otros perros como jugaría yo con ciertas cánidas el día del juicio final, y qué energía gasta en perseguir ardillas en los parques, patos o gorriones, animales moviéndose en sus parajes asépticos durante esas tardes en que la voluntad solo se quiere a sí misma y una especie de insecto baja lentamente por el sueño hasta la almohada con las mismas plumas de los patos del estanque a quien Wolfie sigue incordiando optimista, infatigable.

Hasta me ha salvado de un incendio, cuando la diferencia entre ver la colilla medio apagada o medio encendida marca esas jerarquías sustanciales en la vida de los hombres, y Wolfie, infatigable y optimista ante las llamas dio la alarma a los vecinos, se meó en las sábanas (aunque ignoro en qué orden) y no sé cómo consiguió ponerme los zapatos pero todo al despertar guardaba su cotidiana rebeldía excepto, claro, nuestra casa:

Un barco de ceniza dorada hacia Nunca Jamás.

Por fin Wolfie, a quien adoro, ha conseguido trascender la barrera del sueño y la vigilia y ahora yace junto a mí, sobre la hierba de los héroes.

Por eso no hay nadie como mi perro. Un buen libro, una virgen o una familia no son rivales para ser tan noble y justo como él. Mi perro que ha mordido la mano de mi madre y la de mi mujer y la del inspector de hacienda.

Y que morderá todas las manos que contra mí sigan levantándose.” Figura 20. Carlos Loreiro (2013). *Los poemas de Marcelo Aguafuerte: crónicas para el Buey Apis*. Colección de Poesía Azul de Metileno, número 20. ISBN: 978-84-616-6179-4.

“Creo que es arrogante que los humanos pensemos que entendemos cómo se sienten otras especies. Pero aunque no podamos entenderlas, sin duda son nuestros vecinos y debemos respetarlas. Protegemos otras especies porque los seres humanos somos solitarios. Protegemos al medioambiente porque los mismos humanos no queremos existir”. Figura 21. Kenichi Shimizu, director de l'animació japonesa “Parasyte”, 2014.

“Únicamente hay donación, si, por lo menos, existe la posibilidad de aceptar lo que se entrega. De ahí que la donación sea un acto muy peculiar, pues se halla constituido por la acción correlativa de dos sujetos personales, en donde la aceptación del don equivale a la propia donación. Sólo la persona, por ser capaz de darse, puede ser sujeto de la donación; el perro, por ejemplo, aunque podemos llamarlo amigo, no es sujeto de donación, pues no se autoposee y, por consiguiente, es incapaz de darse” (Malo Pé, A., 1999). Figura 22. Contràriament al que diu Antonio Malo Pé en la seva obra “Antropología de la Afectividad”, la figura del gos, si mirem en el context de la protectora d'animals en qüestió, també participa en aquesta donació. Materialment no posseeix la donació de la persona, però sí retorna a l'altre el do: aquest do és

el sentit que dóna la persona, una interpretació basada en el gos movent la cua, acostant-se, llepant, saltant. La corporalitat esdevé l'acceptació del do i la donació a l'altre del seu.